

آغاز کارگاه آموزشی جشنواره تئاتر فجر با کارگردان صرب

کارگاه‌های آموزشی چهل‌ویکمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر از روز پنجشنبه ۴ بهمن با حضور علاقه‌مندان ودانشجویان هنر در پلاتو مجموعه تئاتر شهر آغاز شد. اولین کلاس آموزشی در جشنواره تئاتر فجر، کارگاه کارگردانی به سرپرستی خانم ایوانا ووچیک کومیناک از کشور صربستان بود. کارگاه کارگردانی خانم ایوانا ووچیک کومیناک به صورت عملی و با رویکرد آزادی فکر، خلاقیت و عمل شرکت‌کنندگان

برگزار شد و تمرکز بر آن درون، یافتن و درک آن درون که بازیگر را از دیگر بازیگران تمیز می‌دهد. این ورکشاپ شامل سرفصل‌های بازی‌های کودکی، توصیف فیزیکی و روایی اشیاء و روایت شخصی شرکت‌کنندگان از خودشان است. همچنین از روز گذشته کارگاه گریم تئاتر به سرپرستی خانم کلار اسکساندرا با مفرداژ کشور ایرلند، آغاز شد که این کارگاه دو روزه تا امروز ۸ بهمن ادامه دارد. کارگاه کارگردانی و بازیگری به سرپرستی آقای یوسف ریاخلگاوز

در گفت‌وگو با اصغر خلیلی، کارگردان حاضر در جشنواره تئاتر فجر بررسی شد

ماجرای عجیب قتل عام در زمین فوتبال

می‌دانیم که اصغر خلیلی، ساکن تهران و اهل اصفهان است اما امسال در دو شهر ایلام و قزوین نمایش‌هایی را کار کرده و هر دو ی آنها را به جشنواره چهل‌ویکم بین‌المللی تئاتر فجر رسانده است. او با بچه‌های ایلام در بخش مسابقه بین‌الملل و با بچه‌های قزوین در بخش رادیو تئاتر حضور داشته است. این دو تجربه به دلیل هماهنگی با هنرمندان جوان شهرستانی که از کمترین امکانات برای اجرای تئاتر برخوردارند، می‌تواند آزمون‌وخطایی بزرگ برای انتقال تجربه از مرکز به دیگر شهرهای ایران باشد و این‌گونه می‌شود شعار تئاتر برای همه را به شکل گسترده‌تری معنا بخشید اما از قدیم گفته‌اند با یک گل بهار نمی‌شود بلکه باید گروهی از هنرمندان همانند اصغر خلیلی در شهرهای مختلف به آموزش و ترویج هنر تئاتر بپردازند تا حاصل آن به تدریج آشکار شود. چنین دستاوردی ما را بر آن داشت در میان شلوغی نصب دکور و همچنین جابه‌جایی آن پس از اجرا برای انتقال به ایلام گفت‌وگویی با اصغر خلیلی داشته باشیم و پرسش‌های خودمان را مطرح کنیم. در ادامه این گفت‌وگورا می‌خوانید.



رضا آشفته

گروه فرهنگ و هنر

❏ امسال یک رادیو تئاتر از قزوین داشته‌اید. چطور شد با یک گروه قزوینی کار کرده‌اید؟

من سال‌هاست که در دانشگاه رشته‌های سینما و تئاتر تدریس می‌کنم و به فراخور آن دانشجویان زیادی از شهرهای مختلف دارم که دایره فعالیت هنری من را گسترده کرده است. بر همین اساس تولید آثار در شهرهای دیگر دور از ذهن نیست اما من از قبل آشنایی با سرکار خانم کاظمی در مقام تهیه‌کننده داشتم و ابتدا قرار بود یک نمایشنامه رادیویی هفت‌قسمتی با مضمون عاشورا برای ایام محرم به رشته تحریر درآورم که به دلیل طولانی‌شدن پروسه تصویب طرح تولید این سریال رادیویی به ماه بعد موکول شد. در همین زمان فراخوان جشنواره مقاومت در مدیوم رادیو تئاتر منتشر شد و تصمیم گرفتم اثری را برای این جشنواره تولید کنیم که حضور نمایش رادیویی «روایت ناتمام زیبایی خط خلی» در این جشنواره توانست با دریافت جایزه برگزیده نمایشنامه، کارگردانی، بازیگری مرد و زن به چهل‌ویکمین جشنواره تئاتر فجر راه پیدا کند و پس از اجرا در روز اول جشنواره رادیویی تئاتر فجر این نمایش توانست در بخش نمایشنامه‌نویسی، برگزیده معرفی شود.

❏ ما شما را به عنوان کارگردان صحنه‌ای می‌شناسیم. چطور شد به تجربه رادیو تئاتر علاقه‌مند شده‌اید؟

من رادیو تئاتر را پیشتر تجربه کرده بودم و همچنین تئاتر تلویزیونی هم دو مورد تولید کردم که در جشنواره سیما و بخش تئاتر تلویزیونی فستیوال فجر در تمام بخش‌ها برگزیده شد. ماهیت تئاتر در همه اشکال آن یکسان است و فقط در نحوه آرایه و مخاطب تغییر شکل می‌دهد. اضافه بر این‌که من درس تئاتر رادیویی را در کنار دیگر دروس سینما و تئاتر تدریس می‌کنم.

❏ آیا شهر قزوین نیز مستعد تئاتر است؟

شهر قزوین از دیرباز مهد هنر ایران بوده و هست و در حوزه هنرهای نمایشی به‌ویژه هنر تعزیه سرآمد است. این شهر هنرمندان صاحب‌نامی را به دنیای هنرهای دراماتیک معرفی کرده و نسل جدید و جوان این شهر با توجه به گستردگی دانشگاه‌های تئاتر در سراسر کشور و تربیت این نسل در شکل اصولی و آکادمیک، پتانسیل بسیار خوبی برای نبوغ و شگفتی‌های هنر نمایش این شهر مهیا کرده است. آنچه برای من مشهود و عیان شد وجود هنرمندان کاربلد و زنده در حوزه هنرهای نمایشی به‌ویژه رادیو تئاتر بود.

❏ امسال همچنین نمایش «کرنز زیر درختان بلوط» را در ایلام کار کرده‌اید. چرا ایلام؟

من دو سال قبل از کرونا تا به دلیل مأموریت اداری برای نخستین‌بار به استان ایلام سفر کردم و با فاجعه زمین فوتبال چوار مواجه شدم و از همان‌جا جرقه تولید

چرا

۳

❏ امسال همچنین نمایش «کرنز زیر درختان بلوط» را در ایلام کار کرده‌اید. چرا ایلام؟

روز شمار

هشتمین روز جشنواره با ۲ نمایش کشورهای اسلامی



امروز هشت بهمن بخش صحنه‌ای چهل‌ویکمین جشنواره تئاتر فجر، میزبان دو نمایش از کشورهای اسلامی است. در این روز نمایش «مدق الحناء» به کارگردانی یوسف البیلوشی از کشور عمان در تالار وحدت و نمایش «قطار ناخوره» به کارگردانی ایاد الیمونی از کشور اردن در تالار دکتر ناظرزاده تماشاخانه ایران‌شهر، روی صحنه می‌روند. همچنین امروز تئاتر شهر میزبان چهار نمایش از استان‌های مختلف است. «مضحکه عجایب المخلوقات» به نویسندگی و کارگردانی هادی کیانی از خمینی‌شهر در تالار اصلی، «شاید باران شدیدی» نوشته شهرام کریمی به کارگردانی مرتضی نجفی در تالار چهارسو، «کشتن تن» و کارگردانی مصطفی محمدی دوست از فارسان در تالار سایه و نمایش «سم‌زدایی» نوشته و کار نادا قربانیان از کرج در تالار قشقایی روی صحنه می‌روند. نمایش «آسمان پا به ماه» به نویسندگی و کارگردانی سعید اج‌رندیان از تهران نیز در تالار سمندریان تماشاخانه ایران‌شهر و نمایش «دختران» نوشته علی دل‌پیشه و با کارگردانی مشترک علی دل‌پیشه و کیانوش ایازی، از تهران در تالار حافظ روی صحنه خواهند رفت.

از کشور روسیه هم امروز و فردا ۸ و ۹ بهمن برگزار خواهد شد. کارگاه بازیگری سیستم به سرپرستی آقای شیخ عقباوی از کشور الجزایر هم ۱۰ بهمن برگزار خواهد شد. دانشجویان هنر و علاقه‌مندان برای شرکت در کارگاه‌های ذکر شده می‌توانند به سایت چهل‌ویکمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، به آدرس https://titf.theater.ir/fa/form_data/add/form_id=247 مراجعه‌کنند.



حمایت مرکز هنرهای نمایشی و عزیزان تصمیم‌گیرنده استان ایلام مثل آقای هوشمند، اسدی، نوروزی و حتی سعید خیالیه‌که از کارگردانان کاربلد کشور است و خیلی از عزیزانی که نام‌شان در مجال این گفت‌وگو نمی‌آید، همه فارغ‌التحصیلان و دلسوزان تئاتر هستند

و این یک موهبت و شگفتی است که تصمیم‌گیران و مدیران ارشد یک استان تئاتر را می‌شناسند و برای این هنر شریف احترام قائل هستند. من یقین دارم در سال‌های آتی بیش از پیش در هنر نمایش ایران نمایش استان ایلام می‌درخشد.

❏ به چه دلیل و چگونه تئاتر تان از ایلام به بخش بین‌الملل راه یافته است؟

مسأله واقع‌زمین فوتبال چوار آن قدر دردناک و عجیب هست که نمونه‌اش بر اساس تحقیقی که کرده‌ام در رگل گیتی وجود ندارد و اگر هم هست در این شدت نبوده است. من به عنوان کسی که در حوزه هنرهای نمایشی فعالیت می‌کند بر خود واجب می‌دانستم که دغدغه اجتماعی و مسئولیت اجتماعی خود را نسبت به این حادثه‌نشان دهم به همین دلیل تصمیم گرفتم که این نمایش را در بخش بین‌الملل جشنواره فجر ارائه بدهم تا همین تعداد اندک داوورهای خارجی و تماشاگرانی که به عنوان شرکت‌کننده در این دوره جشنواره شرکت کرده‌اند این نمایش را ببینند و براساس این نمایش بفهمند که در سال ۶۵ چطور ناجوانمردانه ۱۵ نفر از جوانان این سرزمین که می‌توانستند بسیار کارآمد و فعال در کشور عزیزمان فعالیت داشته باشند به شهادت برسیند.

اما سکوت رسانه‌ای جهان در کنار گزینشی بودن انتشار اخبار ایران در کنار بسیاری اتفاقات دیگری که بر سر ایران آمد و کسی صدایش را نشنید این فاجعه به دست فراموشی سپرده می‌شد. با همین نگرش تصمیم جدی دارم برای این اثر نمایشی برنامه‌های اجرایی برون مرزی تنظیم کنم که البته این کار نیازمند

نمایش گاندی به تئاتر شهر می‌آید

انگیزه من برای حضور در چهل‌ویکمین جشنواره تئاتر شهر، بازیگران و عوامل تولید نمایش «کرنز زیر درختان بلوط» بودند که به غیر از سه نفر، همه جوانان و هنرمندان با استعداد تئاتر استان ایلام هستند و به خاطر آنها من اثرم را در بخش مسابقه بین‌الملل قرار دادم و امیدوارم که این هنرمندان خلاق و با استعداد دیده شوند و آینده پر فروغی در انتظارشان باشد. جشنواره فجر یک بستر است که با هنرمند لازم و ملزوم هم هستند، هنرمندان نمایش به جشنواره فجر اعتبار بخشیدند و جشنواره فجر قد کشیده است و می‌توان گفت جشنواره تئاتر فجر در معرفی هنرمندان تئاتر بسیار کارآمد است و برای من این بعد جشنواره فجر بسیار شریف و باارزش است. قصد دارم پس از جشنواره نتیجه دو سال تدارک تولید نمایش ماه‌تما گاندی را ـ که برای آن بسیار دوندگی کردم ـ طبق توافق حاصل شده در شه‌ریور امسال در سالن اصلی مجموعه تئاتر شهر روی صحنه ببرم.



شادی‌خوانی‌های بومی منطقه بنا نهادم تا اتمسفر موجود در نمایش در کنار نگاه مدرنیته آن رنگ و بوی فرهنگ منطقه چوار را داشته باشد، زیرا عمیقا معتقدم برای مخاطب باید جهانی تازه ساخت و در جهان ذهنی ساخته شده تو، پیام به مخاطب انتقال باید.

❏ چندمین دوره است که در جشنواره تئاتر فجر حوزه‌ای شوید؟

من از دوره بیستم جشنواره فجر در موقعیت‌های مختلفی از جمله نویسنده، کارگردان، طراح و حتی در یکی دو دوره به عنوان داور انتخاب آثار جشنواره حضور داشتم، یعنی دود دهه است که در جشنواره تئاتر فجر حاضر هستم.

❏ بهترین دوره جشنواره فجر از نظر شما چه دوره‌ای است؟

هر دوره از جشنواره جذابیت‌های خودش را دارد و انتخاب دبیران جشنواره تئاتر فجر براین تنوع می‌افزاید. خاطرم هست در دهه ۸۰ زمزمه وجود دبیر ثابت برای جشنواره تئاتر فجر بود که اگر عملی می‌شد هرگز این تنوع برگزاری حادث نمی‌شد، ولی به‌طور کلی شرایط اجتماعی و فرهنگی در فروغ این جشنواره تأثیر مستقیم دارد، مثلا دوسال بیماری کرونا یکی از این شرایط ویژه بود که حقیقتا جناب آقای مسافر آستانه در آن شرایط حاد اجتماعی که سلامت جامعه در اولویت بود توانست به خوبی جشنواره تئاتر فجر را برگزار کند و بنیاد هرگز فراموش کرد رسیدن جشنواره به ایستگاه چهل‌ویکم حاصل تلاش و دلسوزی دبیران ادوار گذشته است که این فستیوال توانسته تنومند و پابرجا بماند.

❏ بهترین کاری که تاکنون در جشنواره تئاتر فجر اجرا کرده‌اید کدام است؟

بسیار سخت که کسی بین آثاری که تولید کرده‌ام و فی‌الاهم کند. من تمام آثاری که تولید کردم دغدغه آن زمان و نیاز آن دوره جامعه بوده که اثر نمایشی را روی صحنه برد و شما واقف هستید که اکثر آثار هنری من به غیر اجرا در ایران، به فستیوال‌های جهانی راه پیدا می‌کند و روی صحنه می‌رود و برای من مهم‌ترین عامل تولید اثر نمایشی ارتباط با مخاطب و بیان مسأله است.

❏ بهترین جوابی‌که از جشنواره تئاتر فجر دریافت کرده‌اید، کدام است؟

من تقریبا در تمام عناوین هنر نمایش از جشنواره تئاتر فجر جایزه گرفتم چه در بخش صحنه‌ای، خیابانی، تلویزیونی و رادیویی که برای من افتخار بزرگی است، ولی جایزه والاتر در ادوار جشنواره دیدن نمایش داشن‌جوامیم است که روی صحنه می‌درخشد و برای من افتخار بزرگی است.

بمباران زمین فوتبال موضوع ۲ نمایش

نگاه تبیینی به موضوع شهدا، به‌ویژه شهدایی که کمتر به آنها پرداخته شده است در چهل‌ویکمین جشنواره تئاتر شهر به‌خوبی دیده می‌شود. یکی از موضوعاتی دراماتیکی که در این دوره از جشنواره در دو نمایش دیده شده، واقعه بمباران زمین فوتبال چوار ایلام است که هم در بخش صحنه‌ای با نمایش «کرنز زیر درختان بلوط» اصغر خلیلی روایت شد و هم در بخش خیابانی نمایش «کارت قرمز برای بازیکن خارجی» به کارگردانی سید پویا امامی به موضوع شهادت ۱۵ شهید فوتبالست در بمباران زمین فوتبال چوار ایلام پرداخته است. این نمایش خیابانی روز یکشنبه ۹ بهمن‌ماه مقابل تالار وحدت روی صحنه می‌رود.

جام جم

تئاتر

THEATER

شنبه ۸ بهمن ۱۴۰۱ ۴ شماره ۶۴۱۸

روزنگار

به مناسبت سالروز افتتاح جشنواره تئاتر شهر

سالنی که با انقلاب اسلامی مامن تئاتر ایران شد

پای صحبت قدیمی‌های تهران بنشین بی‌شک خیلی از آنها کافه شهرداری را به یاد دارند؛ باغی وسیع با استخری بزرگ که در ۲۸ مرداد ۱۳۱۱ به دستور دولت وقت در خیابان انقلاب نبش چهارراه ولی‌عصر به عنوان دومین تفرجگاه تهران ساخته شد. کافه آن قدر خوش مسیر بود که برخی سرمایه‌گذاران کشورهای ایتالیا، فرانسه و آمریکا پیشنهاد ساخت یک هتل لوکس را برای آن داده بودند؛ اما انکار قرار بود این کافه همچنان محل خاطره‌ساختن باشد. به همین دلیل ایده ساخت تماشاخانه که در آن روزگار با به حاشیه رفتن سالن‌هایی مثل تئاتر سعدی، تئاتر تهران، تئاتر هنر، کمبود ظرفیت تالارهای سنگلج و در کنار همه آن میل و رغبتی که مردم به تئاتر پیدا کردند، شهردار تهران مجاب شد این کافه را به محفل عاشقان تئاتر تبدیل کند. سال ۱۳۴۶ نقشه ساخت این مجموعه توسط امیرعلی سردار افخمی و بیژن انصاری، دونفر از معماران پیشرو ایران در بستری به مساحت ۴۰۰ متر و بازی‌رنا ی ۳۰۰ متر طراحی شد.

ساختمان به شکل یک دایره با قطر تقریبی ۳۴ متر و ارتفاع ۱۵ متر با الهام از برج طغرل طراحی شد و معماران تلاش کردند با تلفیقی از معماری دوره ایلخانیان و معماری سالن‌های نمایش یونان و روم قدیم، ایده‌ای منحصربه‌فرد را در معرض دید عموم قرار دهند. ضمن آن‌که برای پاسداشت هنر ایرانی، ترکیبی از آجر و کاشی در برنامه قرار گرفت.

تماشاخانه سال ۱۳۵۱ با گنجایش ۵۷۹ صندلی و صحنه‌ای به عمق ۱۲ متر و عرض ۱۴ متر، با اجرای نمایش «باغ آلبالو» چخوف به کارگردانی آریی آوانسیان و بازی مهمم راستکار، داریوش فرهنگ، مهدی هاشمی، پرویز پورحسینی، شکوه نجم‌آبادی و... رسماً گشایش یافت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، تئاتر شهر گرچه برای مدتی در پلاتکلیفی به سر برد، اما خیلی دیر مسیر گسترش را به سمت حرفه‌ای‌ترین و بزرگ‌ترین مرکز تئاتر کشور پیمود. سال ۱۳۵۹ تا درخوشدل به عنوان اولین مدیر پس از انقلاب معرفی شد. در این سال مرکز مطالعات مجموعه که نامش را موزه به نام شهید حسین قشقایی کرد، به تماشاخانه‌ای برای نمایش‌های ایرانی – ستنی بدیل شد. سال ۱۳۶۵ و در دوران مدیریت مجید جعفری در طبقه دوم تئاتر شهر، سالن دیگری با عنوان تالار شماره ۲ با تالار کوچک و در طبقه سوم که تا آن زمان به عنوان رستوران استفاده می‌شد، سالن شماره ۲ ساخته شد. سالنی که حدود یک‌سال عمر کرد و بعد از آن به کتابخانه و مرکز اسناد تخصصی تئاتر تبدیل شد. سال ۱۳۷۷ و همزمان با دوران مدیریت حسین پاکدل، سالن خورشید که تا آن زمان موتورخانه و انبار بود، به تماشاخانه خورشید تبدیل شد. در بهمن همان سال کارگاه تجاری تئاتر شهر نیز تغییر کاربری داد و از دل آن تماشاخانه سایه با عمق ۱۰ متر، عرض ۵ متر و ارتفاع ۲/۲۰ متر و قدرت پذیرش ۱۸۳ مخاطب راه‌اندازی شد.

سومین تماشاخانه‌ای که حسین پاکدل افتتاح کرد سالن نو بین تماشاخانه چهارسو و قشقایی بود؛ سالنی که گرچه با استقبال خوبی از سوی هنرمندان روبه‌رو شد اما بعد از مدتی دیگر بهره‌برداری نشد. پس از تماشاخانه نو، در سال ۱۳۸۳ طرح راه‌اندازی کارگاه نمایش مطرح شد. طرحی که با پیگیری‌های حسین پارسایی و همت صفری خیلی زود به بار نشست. در دو دهه اخیر، تئاتر شهر به بزرگ‌ترین و حرفه‌ای‌ترین مرکز تئاتر کشور تبدیل شده است و علاوه بر جشنواره بین‌المللی فجر، آثار فاختری از سوی هنرمندان مطرح کشور و جهان در آن به نمایش در می‌آید.



قاب

